

TÜRKİYE'NİN TERÖRİZM İLE MÜCADELESİ

Kavram, Süreç ve Yöntem

EDİTÖR
MURAT ASLAN

SETA

**TÜRKİYE'NİN
TERÖRİZM İLE
MÜCADELESİ**
KAVRAM, SÜREÇ
VE YÖNTEM

**TÜRKİYE'NİN
TERÖRİZM İLE
MÜCADELESİ**
KAVRAM, SÜREÇ
VE YÖNTEM

EDİTÖR
MURAT ASLAN

SETA

Murat Aslan

1991'de Kara Harp Okulu'nun Yönetim Bölümü'nden mezun olduktan sonra Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde muhtelif görevler almıştır. Aynı dönemde ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde 2006-2010 arasında yüksek lisans, 2011-2017 arasında doktora eğitimlerini tamamlamıştır. Eğitimi süresince "yumuşak güç" kavramının Çin pratiğini kültür çalışmaları ve Afrika Kıtası politikaları üzerinden analiz etmiştir. Doktora çalışmalarında istihbarat ve propaganda kapsamında barış odaklı askeri girişimleri incelemiş, BM ve NATO'nun Bosna ve Afganistan'daki uygulamalarını yerinde araştırmıştır. Aslan'ın Libya'da güvenlik sektörü reformu ve istihbarat ve propaganda temalı iki kitabı ve muhtelif makale ve analizleri bulunmaktadır. Aslan, halen Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

SETA Kitapları 98

ISBN: 978-625-8322-53-8

© 2023 SET Vakfı İktisadi İşletmesi

1. Baskı: Mayıs 2023, İstanbul

Bu yayının tüm hakları Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları (SETA) Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Düzeltili: Berrin Çalışkan, İlayda Zeynep Bülbül, Mustafa Said İşeri

Kapak: Erkan Söğüt

Uygulama: Said Demirtaş

Baskı ve Cilt: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA Kitapları

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara

Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

www.setav.org | info@setav.org

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
ÜLKELERİN VE ULUSLARARASI/BÖLGESEL ÖRGÜTLERİN TERÖRİZMLE MÜCADELE SİYASALARI SERDAR YURTSEVER	11
ULUSLARARASI HUKUKTA TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMLARI YÜCEL ACER	73
TERÖRİZM VE TERÖRLE MÜCADELE KAVRAMLARI: ELEŞTİREL BİR DEĞERLENDİRME MEHMET NESİP ÖĞÜN	87
BÖLGESEL GÜVENLİK KOMPLEKSİ TEORİSİ VE TERÖRİZMLE MÜCADELE: BÖLÜCÜ TERÖR İÇİN FIRSATLAR, DEVLETLER İÇİN RİSKLER RAMAZAN ERDAĞ	101
TERÖRİZMİN ARAÇSALLAŞTIRILMASI VE MEŞRULAŞTIRILMASI: HİBRİT VE VEKİL SAVAŞLAR AHMET KESER	113
TÜRKİYE’NİN MODERN DÖNEM TERÖRİZMLE MÜCADELESİ (1968-1990) UĞUR GÜNGÖR	131
TÜRKİYE’NİN TERÖRİZM İLE MÜCADELESİ (1990’LAR VE SONRASI) MURAT ASLAN	149
TÜRKİYE’NİN TERÖRLE MÜCADELE POLİTİKALARINA GENEL BİR BAKIŞ (11 EYLÜL 2001 SONRASI) MURAT DEMİREL	175
TÜRKİYE TERÖRİZM OLAYLARI PLATFORMU VERİLERİNİN ANALİZİ: PKK TERÖRÜNÜN ETKİLERİ (1984-2022) MURAT YEŞİLTAŞ, DURDU MEHMET ÖZDEMİR, SİBEL KORU	207

TÜRKİYE'DE TERÖRİZMİN EKONOMİK MALİYETİ MUSTAFA YILDIRAN	257
TERÖRLE MÜCADELEDE KONVANSİYONEL KUVVETLERİN ROLÜ VE ÖNEMİ LEVENT GÖZKAYA	285
TERÖRİZM VE TÜRKİYE'NİN TERÖRLE MÜCADELESİ: EYP'LER VE KARŞI TEDBİRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ ERCAN SEYHAN	299
TERÖRİZMİN DÖNÜŞÜMÜ: SOSYAL MEDYANIN İÇ TERÖR TEHDİTLERİ ÜZERİNDEKİ OLASI ETKİLERİ İBRAHİM EFE	317
AVRUPA'DA TÜRKİYE'Yİ HEDEF ALAN TERÖR ÖRGÜTLERİ: FAALİYETLERİ VE PROPAGANDA YÖNTEMLERİ ECE BABAN	331
ABD-PYD İTTİFAKI VE TÜRKİYE'NİN GÜVENLİĞİ MUHAMMET KOÇAK, ÇİĞDEM GÖRGÜN AKGÜL	345

ÖN SÖZ

Son dönemde meşrulaştırılmaya çalışılan terör örgütleri –sadece devletleri değil– insanı ve toplumun her kesimini tehdit eden bir olgudur. Evrensel haklara ve uluslararası toplum tarafından özümsemiş değerlere meydan okuyan terörizm, müzahir oluşumlar tarafından “devlet dışı silahlı aktör, asimetri, gayri nizami, halk hareketi, demokratik” gibi kavramlarla masumlaştırılmak istenmektedir. Kitabın ilk üç bölümünde görüleceği üzere tanım ve kavramlaştırma bağlamında uzlaşma ihtiyacının çıkarı algısıyla geri plana itildiği terörizm, güvenlik çalışmalarında muğlak değerlendirmelere konu olmaktadır. Bu nedenle Batı alanyazınında terörizm, Batı tehdit algısı ekseninde şekillendirilirken AB veya Avrupa devletlerinin ilgilenmediği veya uzak durmaya çalıştığı eylemlere ve örgütlere fazla dokunmamaktadır.

Yurt dışında terörizme yönelik “çoklu” standart bir nebze kadar normalleştirilmiş olmasına rağmen yurt içinde de iki farklı nedenle terörizme yönelik algıların farklılaştığı görülmektedir. Bunlardan ilki terör örgütlerine müzahir kişi ve oluşumların kendilerine göre geliştirdikleri bir terminolojiyi “haklı kılma” çabalarıdır. İkinci husus ise toplumsal hafızanın kötü tecrübeyi bastırma ve olumlu hadiseleri canlı tutma eğilimidir. Türkiye’de 1980’lerden itibaren bölücü terör örgütü PKK tarafından yapılan köy baskınlarında çocuk, kadın ve yaşlılar başta olmak üzere katledilmiş Kürt kökenli vatandaşlarımızı hatırlatmadıkça “masumlaştırma” gayretlerine imkan tanınmış olacaktır. Nitekim terör örgütlerinin belirgin bir ideoloji üzerinden siyasete ve basın yayın organlarına erişim sağlayabilmesinin sonrasında etkin propaganda ile körelen toplumsal hafızayı silerek terörist kimliği unutturabilmektedir. O halde Türkiye’de ve uluslararası arenada malum olanı tekrar ederek hatırlatmakta fayda bulunmaktadır.

Terörizm çalışmalarında önemli bir konu başlığı da özellikle yabancı dilde akademik çalışmaların yetersizliği, mevcut olanların da ikincil kaynaklar üzerinden kaleme alınmış olmasıdır. Ayrıca terörizmle mücadelenin güvenlik kuvvetlerine tahvil edilmiş bir sorumluluk olduğuna yönelik yanlış kanaat nedeniyle terörizm

ile ilgili yayınlarda teori ve pratik yeteri kadar entegre edilememiştir. Bu nedenle teröristle ve terörizmle mücadelenin ayırt edilmesi gerektiği anlayışıyla bu kitap, sivil veya asker kökenli akademisyen ve araştırmacıları bir araya getirmeyi, kendi uzmanlıklarına yönelik öznel değerlendirmeler yapabilmelerini amaçlamıştır. Terörün hukuk, siyaset, ekonomi, toplum ve güvenlik gibi çok farklı bilimsel çalışma alanından beslendiği veya bu alanları etkilediği varsayımıyla yazarların farklı bilgi birikimine sahip olması gerektiği düşünülmüştür. Öte yandan terörizme ait her konunun tek bir kitapta toplanmasının imkansızlığı nedeniyle, okuyucunun hafızasını taze tutacak ve günümüzde yaşananlardan tarihe not düşülmesi gereken belirgin konu başlıkları ile bu kitabın kapsamı daraltılmıştır.

Kitabın ilk üç bölümü kasıtlı bir şekilde terörün tanımsızlığı çelişkisi üzerinden kavram, uluslararası hukuk ve devletlerin müktesebat ve pratik karşılaştırmalarına ayrılmıştır. Yazarlar bazen birbirlerini teyit edecek şekilde benzer konulara eğilmiş olsa da ileri sürülen hipotezlere yönelik farklı bakış açılarının müşterekte buluşabilmesi bağlamında yaşanan tekerrür değerlidir. Bu çerçevede Serdar Yurtsever'in belirgin ülkelerin ve uluslararası/bölgesel örgütlerin terörizmle mücadele siyasalarına yönelik araştırması kavram, tanım ve müktesebat bağlamında karşılaştırmalı bir analiz ortaya koymaktadır. Yücel Acer'in "Uluslararası Hukukta Terör ve Terörizm Kavramları" başlıklı çalışması Yurtsever'in tespitlerini tamamlar nitelikte olup konuyu uluslararası hukuk bağlamında ele almaktadır. Mehmet Nesip Ögün de terörizm ve terörle mücadele kavramlarına yönelik eleştirel bir değerlendirme yapmış ve Batılı devletlerin terörizm çelişkisini resmetmiştir.

Terörizm ile ilgili akademik yazına kavramsal değerlendirmesiyle katkıda bulunan Ramazan Erdağ bölgesel güvenlik kompleksi kuramı ve terörizmle mücadele veçhesinde bölücü terör için fırsatlar ile devletler için riskleri analiz etmiştir. Bu çerçevede Bölgesel Güvenlik Kompleksi Teorisi'ne yönelik bir perspektif sunduktan sonra Ortadoğu bölgesel güvenlik kompleksi özelinde inceleme yapmıştır. Ahmet Keser de terörizmin araçsallaştırılması ve meşrulaştırılması çerçevesinde hibrit ve vekil savaşları ele almıştır. Akademik anlamda kavramsallaştırma çabasıyla Keser, mevcut alanyazını derinleştirmiş; devletlerin ve politika yapıcılarının terör örgütlerini ve terörist unsurları kendi siyasi çıkarlarının elde edilmesi maksadıyla nasıl araçsallaştırdığını irdelemiştir.

Türkiye özelinde önce bölücü terör örgütü PKK'nın, müteakiben FETÖ'nün ve yeri geldikçe diğer terör örgütlerinin tarihsel süreç bağlamında analizini Uğur Güngör Türkiye'nin terörizmle mücadelesinde yakın geçmişe eğilerek 1968-1990 arasındaki döneme odaklanmıştır. Murat Aslan ise teori ve pratik bütünlüğü is-

tikametinde 1990'lar ve sonrasında Türkiye'nin terörizmle mücadelesinde dönüm noktalarını şahsi gözlemlerini de vurgulayarak analiz etmiştir. Murat Demirel ise 11 Eylül 2001 sonrasındaki Batı'nın küresel terörle savaş argümanına karşılık Türkiye'nin terörizmle mücadele politikalarını incelemiştir.

Murat Yeşiltaş, Sibel Düz ve Durdu Mehmet Özdemir'in müşterek çalışmasında Terörizm Analiz Platformu (TAP) verileri üzerinden terör eylemlerinin niceliksel analizi yapılarak PKK terör örgütünün kapasite ve kabiliyetlerine yönelik dönemsel bir karşılaştırmaya tabi tutulmuştur. Terörizmin Türkiye'ye ekonomik maliyetine yönelik nicel bir modelleme yapan Mustafa Yıldırım 1970'lerden bu yana terörizmin ekonomik refahı ne düzeyde olumsuz etkilediğini incelemiştir. Levent Gözkaya da Türkiye'nin icra ettiği hudut ötesi hareketler ışığında terörizmle mücadelenin konvansiyonel ve müşterek hareket bağlamında yapısal analizini yapmıştır. Ercan Seyhan'ın el yapımı patlayıcılara yönelik incelemesi alanyazına yeni bir katkı niteliğindedir. Seyhan, kamuoyunun duyduğu ama teknik bağlamda ayrıntılarına erişemediği el yapımı patlayıcılara yönelik ayrıntılı bir bilgi derlemesi ve etki-sonuç analizi yapmıştır.

İbrahim Efe'nin çalışması ise terörizmin sosyal medya istismarı üzerine yoğunlaşmıştır. Bu kapsamda sosyal medyanın başlı başına nasıl bir manipülatif bir alan haline geldiği irdelenmiştir. Ece Baban'ın terörizmle mücadelede iletişimin gerekliliğine yönelik çalışmasında Avrupa'da Türkiye'yi hedef alan terör örgütlerinin faaliyetleri ve propaganda yöntemleri incelenmiştir. Muhammet Koçak ve Çiğdem Görgün Akgül ise ABD-PYD ittifakını ele almış ve bu durumun Türkiye'nin güvenliğine etkisini analiz etmiştir.

Kitabın alanyazına katkı sağlaması dileğiyle.

Murat Aslan

ÜLKELERİN VE ULUSLARARASI/BÖLGESEL ÖRGÜTLERİN TERÖRİZMLE MÜCADELE SİYASALARI

SERDAR YURTSEVER*

GİRİŞ

Konvansiyonel olmayan bir nitelik taşıyan terörizme karşı savaş; “Savaş ne zaman başladı? Düşman kim? Kazanıyor ya da kaybediyor muyuz? Ne zaman bittiğini nasıl bilebiliriz? Bir düşman değil bir faaliyet olan terörizmle savaşta olduğumuzu söylemek mantıklı mı? Birlikleri dünyaya dağılmış olan ve çoğunlukla savaşta olmadığımız ülkelerde yaşayan bir düşmanla nasıl savaşıabiliriz?” gibi en temel soruların bile cevaplanmasını zorlaştırmaktadır.¹

Modern dünya tarihinde terörizm –geçmişte olduğu gibi– 21. yüzyılda da ulusal ve küresel güvenlik çıkarlarına karşı hayati bir tehdit olmaya devam etmektedir. Terörizm iş adamlarının kaçırılmasından hava korsanlığına, siyasi liderlere suikastlardan elçiliklerin bombalanmasına kadar çok çeşitli alanlarda evrensel bir kabus olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknoloji alanında yaşanan gelişmeler dünyayı modernleştirmekle birlikte terörizmin altyapısı ve lojistik desteğinin de ileri bir boyut kazanmasını sağlamıştır. Birçok hükümet, terörist tehdidin modern toplumlar için kapsamını ve etkilerini öngörmekte başarısız olmuştur. Bunun bir sonucu olarak Batı demokrasileri de dahil olmak üzere çok sayıda ülke, terörizmle mücadele için güçlü taahhütler geliştirememiş, terörizmi oluşturan unsurlar ortak bir şekilde tanımlanmamış ve ahlaki karışıklığın içerisine düşülmüştür. Her egemen devlet, iç ve dış işlerindeki çıkarları bağlamında terörizmi tanımlamak için politik ve yasal otoritesini etki altında bırakmıştır.²

* Doç. Dr., Girne Amerikan Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

¹ Douglas J. Feith, *War and Decision: Inside the Pentagon at the Dawn of the War on Terrorism*, (Harper-Collins e-books, ABD: 2008), s. vii.

² *Combating Terrorism: Strategies of Ten Countries*, ed. Yonah Alexander, (University of Michigan Press, Michigan: 2005), s. 1-3.

Gürel³ terörün ortaya çıkışındaki temel sebepler olarak ideoloji, din ve milliyetçiliği saymakta ve bunlara ilave olarak dünya çapındaki hızlı teknolojik gelişmeler ve küreselleşmenin etkisiyle meydana gelen eşitsizlik, adaletsizlik, tatminsizlik ile küreselleşme karşıtlığı gibi nedenlerin de ortaya çıkmaya başladığını; dünyanın modernleşme, teknoloji, iletişim ve ulaşımdaki kolaylıklar nedeniyle küçülmesiyle terörün de yaygınlaştığını, küreselleştğini, şiddetini ve sıklığını artırdığını belirtmektedir. “Uluslararası terörizm”i ise⁴ bir veya birden çok ülke vatandaşlarınca oluşturulan, desteğini içeriden ve dışarıdan, bir veya birden fazla kaynaktan sağlayan organizasyon, kişi veya gruplarca, bir toplum, devlet veya devletler üzerinde baskı oluşturmak suretiyle bazı kazanımlar sağlamak, etnik ve bölgesel sorunları tahrik ederek ülkelerin ulusal menfaatlerine zarar vermek amacıyla şiddet eylemlerine başvurulması olarak tanımlamaktadır.

Çift kutuplu dönemin sona ermesi terör ve terörizm üzerindeki etkilerini iki açıdan göstermiştir. Birincisi ABD gibi gelişmiş bazı ülkeler terör ve terörizmle mücadelede kendilerini daha özgür hissetmişler ve serbest davranmaya başlamışlardır. İkincisi de çift kutuplu dönem sonrasında bu kutuplardan birine dahil olmanın kendilerine sağladığı avantajlardan yoksun kalan ve bu nedenle güvenliklerini daha fazla tehdit altında gören az gelişmiş ülkeler terör ve terörizmi düşük maliyetli bir savaşın aracı olarak görmüş ve terörizme destek vermiştir.⁵

11 Eylül 2001 saldırıları ise tarihin akışında ciddi bir değişim meydana getirmiştir. Ardından yaşanan gelişmelerin değerlendirmesinde Hoffman ve Reinares farklı bir bakış açısı sunmaktadır:

Bu savaşta neden savaştığımızı her zaman bilesek bile, kiminle savaştığımızdan hiçbir zaman tam olarak emin olmadığımız açıktır. Düşman, yalnızca Usame bin Ladin tarafından kurulan ve yönetilen çekirdek El-Kaide örgütü olarak görüldüğünde, cevap açıktır. Ancak, gerçek, varsayılan veya şüpheli El-Kaide şubelerinin veya sözde imtiyazlarının, yandaşlarının ve ortaklarının, geçici asalakların veya cihatçı özentiler ve yalnız kurtların çeşitliliğini içerdiğinde, cevap genellikle daha muğlaktır.⁶

11 Eylül saldırıları, uluslararası siyaseti yeniden şekillendirmiş ve uluslararası güvenlik ortamını temelden yapılandırmıştır. ABD'nin diğer devletlere göre siya-

³ Mehmet Murat Gürel, “Küreselleşen Dünya ve Terörizm”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul: 2008), s. i.

⁴ Gürel, “Küreselleşen Dünya ve Terörizm”, s. 50.

⁵ Derya Okçu, “Uluslararası Terör ve Türkiye'ye Etkileri”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi, Ankara: 2009), s. 15-16.

⁶ *The Evolution of the Global Terrorist Threat: From 9/11 to Osama bin Laden's Death*, ed. Bruce Hoffman ve Fernando Reinares, (Colombia University Press, New York: 2014), s. ix.

si-askeri üstünlüğünü ve dünyanın geriye kalan tek süper gücü olduğu gerçeğini pekiştirmiştir. 11 Eylül'ün ardından stratejik tehditlere nasıl yanıt verileceği konusundaki keskin politika farklılıkları, geleneksel müttefikler Fransa ve Almanya'yı ABD'den ayırmıştır. Belirli geleneksel ittifak ilişkilerinin bu şekilde kırılması, ABD ile terörle mücadelede ona yardımcı olması gereken bir dizi cephe devleti arasında yeni ortaklıkların ortaya çıkmasıyla birleştiğinde, 11 Eylül'den kaynaklanan diğer bir önemli jeopolitik değişim ortaya çıkmıştır.⁷

Bu çalışma kapsamında ele alınan ana başlıklar ve alt başlıkların her biri müstakil birer çalışmanın konusu olabilecek genişlik ve derinliğe sahiptir. Bu nedenle ana amaç olan terörizme karşı ortak hareket ile mücadele ortamının oluşturulup oluşturulamadığı ve bu mücadelenin yapılıp yapılamadığı konusunu açıklama gayreti ile çalışma içerisinde yer verilecek konu içerikleri mümkün olduğu kadar kısa ve öz tutulmaya çalışılmıştır. Çalışma, terörizm olgusu ile küreselleşme ve terörizm konularına kısa bir bakış sonrasında rastgele seçilmiş olan altı ülke (ABD, İspanya, İngiltere, Türkiye, Hindistan ve Japonya) ve üç uluslararası/bölgesel örgütün (BM, AB ve NATO) terörizmle mücadele politikalarının incelenmesini müteakip genel bir değerlendirmeyi içeren sonuç kısmıyla tamamlanmıştır.

Altı ülke ile BM, AB ve NATO deneyimlerine odaklanan bu bölüm, terörizmle mücadele stratejisi başarısızlıklarına ve başarılarına dair kapsamlı bir inceleme sunmaktadır. Çalışmanın sonucunda bu ülke ve örgütlerin terörizmle mücadele alanında ne yaptıkları, ne yapmadıkları ve ne yapamadıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

TERÖRİZM OLGUSU

Terör terimi en önemli ve genel anlamıyla ruhsal bir büyük korku veya dehşet durumunu ifade eder. Modern kelimelerimiz terör, terörize, korkunç, terörizm ve caydırıcı Latince *terrere*, titremek veya titremeye neden olmak, caydırmak ve korkutmak fiillerinden türetilmiştir. Terör kelimesi aynı zamanda korkuya neden olan eylem veya nitelik ve alternatif olarak korku uyandıran bir kişi, nesne veya güç anlamına da gelmektedir.⁸ Terörizm her ne kadar siyasi ve felsefi sistemler gibi “izm” ekiyle anılmakta ise de gerçekte bir sistemi, bir ideolojiyi içermemektedir. Terörizm ancak ulaşılmak istenen amaç açısından bir araç, bir hareket tarzı

⁷ *Asian Security Handbook: Terrorism and the New Security Environment*, ed. William M. Carpenter ve David G. Wienczek, (Routledge, Londra: 2005), s. 3.

⁸ Paul Wilkinson, *Political Terrorism*, (Macmillan Press Ltd., Londra: 1974), s. 9.

ve bir strateji olarak kullanılmaktadır.⁹ Terörizm, belirli bir ideolojiyi değil açıkça politik olabilen veya sol-sağ spektrumun herhangi bir noktasında veya tamamen nihilist görünen ancak genel olarak kanıtladığı sonuçlara ulaşmak için kullanılan belirli bir taktiği tanımlayarak diğer siyasi “izm”lerin çoğundan ayrılır. Fanatizm, jakobenizm, radikalizm ve köktencilik gibi terimlerle ilişkili daha derin bir kozmolojik ve psikolojik bileşene sahiptir.¹⁰ Terör ve terörizm kavramları tam manası ile birbirinden ayrı ele alınamayacak olsa da terörizm kavramının farkı içeriğindeki “siyasal faktör” vurgusundadır. Terör kavramı, şiddet ve korkutmayı ifade ederken terörizm kavramı ise şiddet ve korkunun yani terörün siyasal mücadelede araç ve yöntem olarak kullanılmasını ifade etmektedir. Dolayısıyla terörizm, “belirli bir siyasal hedefe ulaşmak veya siyasal bir davayı yüceltmek amacıyla ve genelde kurulu düzeni değiştirmeye veya söz konusu siyasal davaya boyun eğmeye mecbur etmek için başvuru zorlayıcı ve şiddet içeren davranışlar” olarak tanımlandığı gibi “son derece somut ve dünyevi gerçeklere dayanan politikaların genel amaçlarına bütünlük sağlanan bir strateji” olarak da ele alınmaktadır.¹¹

Yonah Alexander, çeşitli hükümetlerin yanı sıra konuyla ilgili akademik görüşlerin bir analizinin, terörizmin ne olduğu konusunda fikir birliğinin olmadığını belirtmektedir. Ancak eylem (örneğin yasa dışı), failler (örneğin bireyler, gruplar veya devletler), saik (örneğin siyasi), amaçlanan sonuçlar (örneğin korku ve hayal kırıklığı), hedefler (örneğin mağdurlar) ve yöntemler (örneğin rehin alma) gibi terörizm olgusunun bazı bileşenleri anlamında ortak bir anlayışın olduğunu belirtmektedir.¹² Çoğu siyasi ve akademik uzman, terörizmin 21. yüzyılda küresel güvenliğe yönelik en büyük tehdit olduğu konusunda hemfikiridir. Bununla birlikte bu uzmanlardan çok azı, terörizmi tam olarak neyin oluşturduğuna dair bir tanım konusunda uzlaşabilmiştir. Terörizmle ilgili kitaplarda genellikle geçerli ve mutabık kalınan bir tanımın olmadığı gerçeğiyle ilgili ayrı bir bölüme yer verilir. Siyasi mülahazalardan kaynaklanan tek ve ortak bir terörizm tanımının yapılamamasını fırsat bilen ve kendi lehlerine kullananların neredeyse hepsi kendilerini “özgürlük savaşçısı”, “gerilla” veya “mücahit” gibi daha çekici terimlerle adlandırmayı tercih ederek bir terörist olduğunu asla kabul etmeyecektir.

⁹ Şükrü Türköz, “Küresel Terörizm Sorununa Güvenlik Perspektifli Bir Yaklaşım”, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 2, (2016), s. 156.

¹⁰ Roger Griffin, “Modernity and Terrorism”, *The Routledge History of Terrorism*, ed. Randall D. Law, (Routledge, Londra: 2015), s. 371.

¹¹ Samet Zenginoğlu, “Uluslararası Terörizm ve Avrupa Birliği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 25, (2016), s. 160.

¹² Alexander, *Combating Terrorism*, s. 3-4.

Terörizmin amaçları açısından aslında çok iyi bilinmekle birlikte bir terör olayı meydana geldiğinde hükümetlerden bir yayın yasağı gelmediği sürece şiddet, nefret ve ölüm görüntüleri günlük gazeteler, sosyal medya, internet sohbet odaları ve bloglarda yayımlanmakta ve akşam haberlerinde gösterilmekte, böylece terörizmin bir korku atmosferi oluşturma şeklindeki temel amacını sürdürmesine yardımcı olunmaktadır.¹³ “Birini öldür, on binini korkut” sözünde olduğu gibi terörist çok sayıda insanın ölmesinin ötesinde çok sayıda insanın izlemesini ister.¹⁴ Çok tanınan ve Batı kamuoyunda geniş yankılar uyandıran Baader Meinhof, Japon Kızıl Ordusu ve Kızıl Tugaylar gibi terörist gruplar çok büyük gruplar sanılmıştır. Halbuki en fazla yankı uyandırdıkları dönemlerde bile 5-50 kadar üyeleri olmuştur. Onların en büyük mahareti propaganda alanında olmuştur.¹⁵

Thackrah, terörizmin insan hayatına, mülkiyetine ve diğer çıkarlarına zarar vermek için hesaplanan çeşitli suç eylemlerinin belirgin bir şekilde yayılmasıyla kendini gösterdiğini, zorluğun terörizmin sınıflandırılması için tasarlandığı farklı durum ve olayların incelenmesinin olduğunu ve bu tanımlar neticesinde her bir koşul kümesinin kendi içinde standartlar oluşturacağını ifade etmektedir. Thackrah “terör sözlüğü” çalışmasındaki “terörizm” maddesinde 94 farklı kaynağı referans göstererek 90 farklı terör tanımı vermektedir. Bu tanımların terörizmi, ideoloji ve eylem biçiminden ziyade yalnızca nihai hedefleri açısından ele aldığını, terör olmayı tanımlamanın tam olarak terör olanı etiketlemeye çalışmaktan daha kolay olduğunu vurgulayarak vermiş olduğu tanımları yapan kişi, grup ve kuruluşların tanımlama yapmakta zorlandıklarını belirtmektedir.¹⁶

Bir sonraki madde olan “uluslararası terörizm” maddesinde, tehditlerin genellikle şiddet modelinin bir parçası olduğunu ancak şiddet kullanımının yerini almadığını, şiddetin fiili kullanımının genellikle terörizm için bir ön koşul olduğunu yazarken “Tüm teröristler suçluysen aynı eylemleri yapsalar bile tüm suçlular terörist değildir” cümlesine yer vermesi konuya açıklık getirmekten ziyade karmaşıklaşmasına neden olmaktadır. Ayrıca BM’nin herhangi bir önleminin, temel öncüller üzerinde ortak bir anlaşmaya ihtiyaç duyacağı ve küresel toplumun, terörizmin tekrarlama, motivasyon, niyet, aktörler ve etki yoluyla diğer şiddet türlerinden ayırt edilebileceğini kabul etmek zorunda olduğunu ifade etmektedir.¹⁷ Riegler, te-

¹³ Ann E. Robertson, *Terrorism and Global Security*, (Facts on File/Infobase, New York: 2007), s. 3.

¹⁴ Paul Wilkinson, *Terrorism and Liberal State*, (Macmillan Press Ltd., Londra: 1977), s. 49.

¹⁵ Okçu, “Uluslararası Terör ve Türkiye’ye Etkileri”, s. 43.

¹⁶ John Richard Thackrah, *Dictionary of Terrorism*, (Routledge, Londra: 2004), s. 66-74.

¹⁷ Thackrah, *Dictionary of Terrorism*, s. 75.

rörün bir devletin diğerine mesaj göndermesiyle ilgili olduğunu, genellikle kimin kime mesaj gönderdiğinin asla bilinemediğini ve bilinmeyenlerin ancak yıllar sonra ortaya çıkabileceğini ifade etmektedir.¹⁸ Rapoport ise terörün teknoloji, Fransız devrimci ruhunun yayılması ve egemen devletler sistemi tarafından üretildiğini, suç veya yoksulluğun aksine uluslararası devlet dışı terörizmin sadece yüz otuz beş yaşında olduğu tespitini yapmaktadır.¹⁹

Terör konusu üzerinde çalışan akademisyen ve terör uzmanlarının bir kısmı terör eylemlerinin Batı'ya karşı olduğunu ve Batılı demokrasileri hedef aldığını savunurken diğer bir kısmı ise terörün devletler tarafından uygulandığını yani “devlete karşı terör” değil “devlet destekli terör”ün söz konusu olduğunu vurgulamaktadır.²⁰ Herhangi bir devletin terör örgütlerine silah, finans, eğitim, iletişim, istihbarat ve lojistik destek sağlayarak tüm kaynaklarını kullandığı ancak teröristlerin eylemlerini doğrudan yönlendirmediği durumlarda ise ortaya “devlet destekli terörizm” olgusu çıkmaktadır. Durumun bu boyutunda devletler, terörist eylemlerin sorumluluğunu veya kontrolünü üzerlerine almadan girişimlerini gerçekleştirmektedir. 20. yüzyılın sonlarına doğru uluslararası alanda birçok devletin dış politikanın bir aracı olarak devlet destekli terörizme başvurmayı tercih ettiği görülmektedir. Bu dönemde terörizm, özgürlüklerini kazanmak isteyen halkların ya da azınlıkların kullandığı bir strateji olmakla birlikte güçlü devletlerin de birer aracı konumuna gelmiştir. Devlet destekli terörizm gizli ve örtüldür. Bir devletin konvansiyonel silahlı güçlerini kullanmasının uygun olmadığı ya da risk teşkil ettiği durumlarda dış politika çıkarları doğrultusunda “uluslararası terörizm” alternatif bir mücadele aracı olarak ortaya çıkmaktadır.²¹ Ortadoğu ve Hindistan-Pakistan sınır bölgesi gibi, devletlerin komşu rakiplerini istikrarsızlaştırabileceklerine inandıkları bölgelerde vekillerin kullanımının de-

¹⁸ Riegler Thomas, “Quid Pro Quo: State Sponsorship of Terrorism in the Cold War”, *An International History of Terrorism: Western and non-Western Experiences*, ed. Jussi M. Hanhimaki ve Bernhard Blumeau, (Routledge, Londra: 2013), s. 128.

¹⁹ David C. Rapoport, “The Four Waves of Modern Terror: International Dimensions and Consequences”, *An International History of Terrorism: Western and non-Western Experiences*, ed. Jussi M. Hanhimaki ve Bernhard Blumeau, (Routledge, Londra: 2013), s. 300.

²⁰ Serhan Yalçınar, “Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 4, (2006), s. 99.

²¹ Burcu Doğan, “Terörizmin Uluslararası Hukuktaki Yeri, Değişen Boyutları ve El-Kaide Örneği”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi, Ankara: 2020), s. 36-37; Ayrıca bkz. Gus Martin, *Understanding Terrorism: Challenges, Perspectives and Issues*, (Sage Publications, Kaliforniya: 2010), s. 99-141; Yakup Şahin, “Terörizm: Tanım(lanamaması), Tarihsel Dönüşümü, Uluslararası Hukuktaki Yeri ve Mücadele Yöntemleri”, *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, Cilt: 17, Sayı: 3, (2015), s. 163; Okçu, “Uluslararası Terör ve Türkiye'ye Etkileri”, s. 34.

vam etmesi muhtemeldir. Etno ulusal ve dini çatışmaların çözülmediği ülkelerde terör de şiddet içeren bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır.²²

Son yıllarda ve özellikle 11 Eylül saldırılarından bu yana terörizmle ilgili önemli bir dizi uluslararası norm, prosedür ve kurum ortaya çıkmıştır. Tartışmaya açık bir şekilde terörizmle ilgili hızla büyüyen ayrı bir uluslararası hukuk alanı belirmeye başlamıştır. Hukukçular terör konusunu kendi içinde uluslararası hukukun bir “dalı” olarak ele almaya başlamıştır.²³ Uluslararası hukukun bu şekilde ayrı bir alan açmasına olumlu ve olumsuz yönde değerlendirmeler yapılmıştır. Olumlu tarafı, özelleşmiş ve uyarlanmış düzenlemeler, belirli bir konunun özel ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabilir ve bu da devletleri uluslararası hukuka daha iyi uymaya yönlendirebilir. Benzer şekilde kurumsal parçalanma yani uygulama organlarının çoğalması “daha rafine ve kesin bir norm yorumlama sistemi oluşturarak” uluslararası hukuk sisteminin etkinliğini artırabilir. Olumsuz tarafta ise uluslararası hukuk sisteminin tutarlılığı onun anlaşılabilirliği ve verimliliğine katkıda bulunurken parçalanma farklı özel rejimler arasındaki sürüşme ve çelişki fırsatlarını artırmakta, böylece öngörülebilirliği ve yasal kesinliği baltalamaktadır. Buna ek olarak parçalanma “siyasi” bir perspektif bağlamında tehlikelidir. Herhangi bir devlet tarafından reddedilebileceğinden parçalanma uluslararası hukuka aykırı bir yaklaşıma yol açabilir ve bu da nihai olarak onun varlığını tehdit edebilir.²⁴

Rapoport, terörizm olgusunun oluşumunu dört safhaya ayırmakta ve bu bölümlenmesini dört dalga teorisi olarak adlandırmaktadır. “Anarşizm ve modern bireysel terörizm” dönemi olarak adlandırdığı birinci dalgayı Çarlık Rusyası’ndan başlatmakta ve dönemsel olarak 1879-1920 arasını kabul etmektedir. İkinci terör dalgası daha çok sömürgecilik karşıtı, self determinasyoncu, bağımsızlıkçı ya da ayrılıkçı hareket olarak bilinen “kolonyal terörizm” dönemidir (1920-1960). Üçüncü dalga marjinal “sol terör” dalgasıdır (1960-1979). SSCB’nin Afganistan işgali ve 1979 İran İslam Devrimi ile başlayan dördüncü terör dalgası başlangıçta “İslami terör” olarak adlandırılmış ancak daha sonra “küresel terörizm” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlamaya dönüşün gerekçeleri olarak ise Batı’nın sömürgeci politikaları, küreselleşmenin

²² Martin, *Understanding Terrorism*, s. 514-515.

²³ Daniel Moeckli, “The Emergence of Terrorism as a Distinct Category of International Law”, *Texas International Law Journal*, Cilt: 44, Sayı: 157, (2009), s. 158.

²⁴ Moeckli, “The Emergence of Terrorism as a Distinct Category of International Law”, s. 182.

olumsuz sonuçları, Arap-İsrail sorunu ve Ortadoğu toplumlarının ekonomik ve siyasi sorunları sayılabilir.²⁵

KÜRESELLEŞME VE TERÖRİZM

Giddens, Batı modernleşmesinin bir sonucu olarak gördüğü küreselleşmeyi “uzak yerleşimleri birbirlerine, yerel oluşumların millerce ötedeki olaylarla biçimlendirildiği ya da bunun tam tersinin söz konusu olduğu yollarla bağlayan dünya çapındaki toplumsal ilişkilerin yoğunlaşması” olarak tanımlamaktadır.²⁶ Küreselleşme olgusu birçok farklı tanımla yapılan siyasal, ekonomik, kültürel ve sosyal boyutları olan bir süreç olarak tarif edilmektedir. Küreselleşmenin her ülkedeki etkileri farklı şekillerde olurken bu durum ülkelerin iç ve dış güvenlik tanımlamalarında önemli değişiklikler meydana getirmiştir. Son yıllarda dünyanın birçok yerinde küreselleşmeden kastedilen, güçlü ekonomilerin sahip oldukları geniş imkanlarla diğer ekonomileri baskı altına almasıdır. Ancak küreselleşmeyi sadece ekonomik alandaki faaliyetleri etkileyen bir unsur olarak görmek de sınırlı bir bakış açısı olarak görülmelidir. Bu anlamda malların ve sermayenin serbestçe dolaşımının yanında insanların daha sık aralıklarla seyahat etmeleri, bilgi-iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ve internet kullanımının giderek yaygınlaşması küreselleşmenin önde gelen itici güçleri arasında sayılmaktadır.²⁷ Küreselleşme süreci, önünde durulamaz bir biçimde devleti küçültüp sınırları anlamsız kılmış ve karşılıklı bağımlılık ilişkileri oluşturmuştur. Batı'nın ısrarlı modernizm ihracı etki-tepki psikoza içerisinde kendi düşmanını oluşturmuş ve uluslararası terörizm, Soğuk Savaş sonrasında toplum güvenliğine yönelik en önemli tehdit olma niteliğini kazanmıştır.²⁸

11 Eylül'de ABD'ye yönelik saldırılar ve terörizme karşı savaşın ardından tartışmaların bir kısmı terörizmin temel nedenlerine ve olası yanıt stratejilerine odaklanmıştır. Bu tartışmaların bir kısmı küreselleşmenin birtakım teşvikler sağlayarak uluslararası terörizmi kolaylaştırıp kolaylaştırmadığını ele almaktadır. Küreselleşmenin terörizmi ürettiğine dair hiçbir ampirik çalışma kesin ka-

²⁵ David C. Rapoport, “The Four Waves of the Rebel Terror and September 11”, *The Journal of Generative Anthropology*, Cilt: 8, Sayı: 1, (2002), s. 1-16; David C. Rapoport, “The Four Waves of Modern Terrorism”, *Attacking Terrorism: Elements of a Grand Strategy*, ed. Audrey K. Cronin ve James M. Ludes, (Georgetown University Press, Washington, DC.: 2004), s. 46-73; Erin Walls, “Waves of Modern Terrorism: Examining the Past and Predicting the Future”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Georgetown University, Washington D.C.: 2017), s. 3; Martin, *Understanding Terrorism*, s. 512-514.

²⁶ Anthony Giddens, *The Consequences of Modernity*, (Polity Press, Cambridge: 1996), s. 64.

²⁷ Türköz, “Küresel Terörizm Sorununa Güvenlik Perspektifli Bir Yaklaşım”, s. 154.

²⁸ Yalçınar, “Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele”, s. 99.

nıt sağlamasa da literatürün bir kısmı bu olgunun belirli yönlerinin terörizm için teşvikler oluşturabileceğini ima etmekte ve küreselleşmiş bir dünyada terör taktiklerini organize etme, finanse etme ve sürdürmenin çok daha kolay hale geldiğini öne sürmektedir.²⁹

Küreselleşme, ülkeler içinde ve arasında eşitsizlikleri ve sosyal kutuplaşmayı artırmıştır. Farklı çalışmalar, yoksulluk ve eşitsizliğin terörle doğrudan bağlantılı olduğuna dair kesin kanıtlar sağlayamasa da ekonomik yoksulluğun siyasi değişim taleplerini artırdığı açıktır. Ekonomik eşitsizlikler genellikle siyasi karışıklıklara yol açmakta ve ilgili grupları istedikleri hedeflere ulaşmanın bir yöntemi olarak terörizme başvurmaya davet edebilmektedir. Yoksulluk; yoksulları ve marjinalleştirilmiş tabakaları kendilerinin temsil ettiklerini iddia eden sosyal devrimci teröristler tarafından sıklıkla şiddeti haklı çıkarmak için kullanılmıştır. Bu tür terörizm, daha yaygın olarak orta düzeyde gelişmişliğe sahip, toplumları hızlı modernleşme ve demokrasiye geçişle karakterize edilen ülkelerle ilişkilendirilir. Bu tür devletler iyi yönetim ilkelerini uygulayamaz, yoksulluk ve istikrarsızlık yaşar, bu da muhalefete ve şiddete yol açar ve dolayısıyla terörün üremesini sağlar.

Küreselleşme aynı zamanda siyasi ve kültürel direnişi de beslemektedir. Mallar, hizmetler ve sermaye için küresel pazarların gelişimi, toplumları kültürel uygulamalarını değiştirmeye zorlar. Küreselleşme kültürel Batılılaşmayı beraberinde getirmekte ve geleneksel yaşam biçimlerini yok etmektedir. Buna karşılık bu durum, küreselleşmeden etkilenen toplumlardaki geniş kesimlerin muhalefetine kıskırtarak terörizm için başka bir gerekçe sağlamaktadır. Yabancı ve yozlaşmış bir kültürün sızması, milliyetçi ve radikal dini hareketler tarafından kampanyalarını açıklamanın bir yolu olarak kullanılabilir. Bu hareketler şiddetlerinin, toplumlarını ve kültürlerini yabancı etkilerden arındırma amacı taşıdığını iddia edebilmektedir. Gerçekte ise bunlar genellikle bahanedir ancak yerel yaşam tarzına yönelik tehdidin terörist faaliyetler için uygun bir motivasyon ve gerekçe haline geldiği de doğrudur.³⁰

Küreselleşmenin daha çok güvenlik ve askeri boyutuyla ele alınması, Soğuk Savaş sonrasında dünya ölçeğinde sınırların geleneksel anlamını yitirmesi ve devletlerin bu kapsamda güvenlik stratejileri açısından yeniden yapılanmaları ile ortaya çıkmıştır. Küreselleşme süreci ile geleneksel devlet merkezli dünya sistemine alternatif olarak birden fazla aktöre ve farklı tehdit kaynaklarına sahip çok merkezli bir dünya sistemi ortaya çıkmıştır. Uluslararası terör örgütleri de bu yeni dünya sis-

²⁹ Atanas Gotchev, "Terrorism and Globalization", *The Roots of Terrorism*, ed. Louise Richardson, (Routledge, Londra: 2006), s. 103.

³⁰ Gotchev, "Terrorism and Globalization", s. 106-107.

temi içerisinde gelişmek ve daha etkili hale gelmek için gerekli ortamı bulmuştur. Ortaya çıkan bu yeni tehdit uluslararası bir niteliğe sahipken bu tehdide verilen tepki de uluslararası boyutta oluşmuştur.³¹

ÜLKELERİN TERÖRİZMLE MÜCADELE SİYASALARI

Terörizme karşı küresel savaş sırasında savaşın şartları ve koşulları değişirken tehdit daha da karmaşık hale gelmiştir. Avrupada onlarca yıl süren savaşın ardından ortaya çıkan Vestfalya Barışı'nın ardından devletlerin temel hak ve görevlerinin müzakere edilmesi sonucunda devletlerin resmi varlık haline gelmesiyle uluslararası bir sistem ortaya çıkmıştır. Bu sistem uluslararası toplumun parametrelerini oluşturmuş ve dört yüz yıldan fazla bir süredir bugün sahip olduğumuz geleneksel uluslararası sisteme dönüştüğü için uluslararası yasalar, anlaşmalar, diplomatik misyonlar ve uluslararası kuruluşlar geliştirmiştir. Bununla birlikte 11 Eylül 2001'de El-Kaide geleneksel Vestfalya sisteminin ilkelerine temelden meydan okuyarak yeni bir savaş dönemini başlatmıştır.³²

1991'de modern dünyanın ilk "kolektif barış" deneyimi olarak düşünülebilecek Birinci Körfez Krizi'nin geniş katılımlı koalisyonla, askeri hareketler ile çözümlenmesini takiben Somali ve Bosna Hersek'e yapılan ve Ruanda'ya yapılamayan müdahaleler Batılı devletlerin güvenlik tanımlarının klasik savaşın öngördüğü çatışma mantığından farklılaşarak yeni bir savaş mantığına doğru kaymasına neden olmuştur. Devletlerin birbirleriyle savaşmadığı böyle bir ortamda savaş, varlığını farklı bir boyutta devam ettirmeye başlamıştır. 11 Eylül saldırılarının ertesinde –başta ABD olmak üzere– Batı bloku kendi güvenlik tanımlarını bu yeni savaş mantığı üzerinden yeniden şekillendirmiştir. Böylece klasik savaş teorisini olan Carl von Clausewitz'in savaşı "siyasetin başka araçlar ile devamı" olarak ortaya koyan tanımı tamamen rafa kalkarken bunun yerine Aziz Augustinus'un doğru yolunda yapılan mücadele mantığı üzerine kurulu "haklı savaş" mantığına yakın olan yeni savaş tanımı benimsenmiş fakat bu yeni yaklaşım teröre karşı mücadelede, hareketler ölçüğünde başarılar elde etse de temel amaç olan terörün sona erdirilmesi konusunda soru işaretlerini de beraberinde getirmiştir.³³

³¹ Levent Demir, "Küreselleşme ve Terör", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar: 2009), s. 2-3.

³² Sean N. Kalic, "Terrorism in the Twenty-First Century: A New Era of Warfare", *An International History of Terrorism: Western and non-Western Experiences*, ed. Jussi M. Hanhimaki ve Bernhard Blumeau, (Routledge, Londra: 2013), s. 263.

³³ Pınar G. Erkem, "Savaş ve Savaşmak: Batı'nın Terörle Mücadele Pratiklerinin Paradoksu Üzerinde Düşünmek", *Elektronik Siyaset Bilimleri Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 1, (2015), s. 18-19.

Terörizm, çağın şartları nedeniyle tamamen yok edilmesi mümkün olmayan ancak yönetilmesi ve marjinalleştirilmesi gereken bir muammadır. Batılı ülkeler bir yandan küresel terörizmle mücadele ettiğini ileri sürerken Türkiye'nin teröristlerle ve terörizmle mücadelesinde ise çelişkili politikalar yürütmektedir. Bu nedenle Türkiye kendi göbeğini kesme ve çare üretme yoluna girerek terörün her çeşidine mukabelede bulunmuştur.

Terörizmle ilgili alanyazında mevcut eserlere katkı sağlamak adına bu kitap, Türkiye'nin terörizmle mücadelesinde sivil ve asker kökenli akademisyen ve araştırmacıları bir araya getirerek farklı görüşleri okuyucuya sunmayı ve genel bir perspektif kazandırmayı amaçlamaktadır. Güvenliğin maliyetinin ölçülemeyeceği anlayışıyla Türkiye'nin terörizmle mücadelesinde kavram, hukuk, süreç, ekonomi, yöntem ve sonuç uzanımına odaklanan kitap terörizm ile ilgili yazına meraklı olanlara katkı sağlamayı hedeflemektedir.

